

**Plan Rozwoju Kultury
w Dzielnicy Wola
m.st. Warszawy
do roku 2020**

(PRK Wola)

Spis treści

Wstęp	3
Jak powstawał PRK Wola	4
Zgodność PRK Wola z innymi strategiami i programami	5
Analiza SWOT	6
WIZJA I CELE	9
STRUKTURA PRK Wola	11
INFRASTRUKTURA I FINANSE	11
Diagnoza	11
Tabela działań	16
Wskaźniki	18
Strategiczne kierunki rozwoju	19
UCZESTNICTWO W KULTURZE	19
Diagnoza	19
Tabela działań	23
Wskaźniki	31
Strategiczne kierunki rozwoju	31
KOMUNIKACJA Z ODBIORCAMI	32
Diagnoza	32
Tabela działań	32
Wskaźniki	33
Strategiczne kierunki rozwoju	33
WSPÓŁPRACA REALIZATORÓW	34
Diagnoza	34
Tabela działań	35
Wskaźniki	37
Strategiczne kierunki rozwoju	37
WIZERUNEK WOLI	37
Diagnoza	37
Tabela działań	38
Wskaźniki	41
Strategiczne kierunki rozwoju	41
Wdrażanie i ewaluacja	42
Bibliografia	45
Załączniki	45

Wstęp

Wola, dzielnica Warszawy, wzrasta na naszych oczach. Jej historia, zaplecze społeczne, wielopokoleniowa struktura i zakorzenie w tradycjach lokalnych, w dominujący sposób wpływają na unikatowe kierunki rozwoju kultury w dzielnicy.

Wola to dzielnica kontrastów. Powszechnie znany i budzący szacunek martyrologiczny obraz dzielnicy doświadczonej przez historię, zderza się z proletariackim wizerunkiem biedy i przeciętności, a przecież wizerunek Woli, z jej tragiczną przeszłością wojenną, wymaga coraz częstszych uzupełnień związanych z jej aspiracjami stania się atrakcyjnym, pod każdym względem, miejscem do życia.

Dzielnica Wola zawsze odgrywała istotną rolę w życiu kulturalnym stolicy - działają tu ważne instytucje kultury, jak Muzeum Powstania Warszawskiego, Teatr na Woli, czy też Wolskie Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna. PRK Wola jest narzędziem wzmacniającym te instytucje, pozwala także na uaktywnienie, często nie w pełni wykorzystanego, potencjału mieszkańców i organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wpływających na życie kulturalne dzielnicy. Wierzymy, że ten Plan, dzięki szerokiemu zaangażowaniu samorządowców, pracowników instytucji, liderów kultury, organizacji oraz wszystkich mieszkańców, przyczyni się do poszerzenia oferty kulturalnej oraz zwiększy jej dostępność, wzmacniając jednocześnie rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Kultura, jak każda sfera życia społecznego, podlega tym samym, niekiedy przeciwstawnym, globalnym procesom i zależy od różnorodnych interesów o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. Wpływa znacząco na jakość życia obywateli w wymiarze intelektualnym i materialnym, społecznym i ekonomicznym. Jest także narzędziem tworzenia więzi społecznych.

W nawiązaniu do dokumentu ***Miasto kultury i obywateli. Programu rozwoju kultury w Warszawie do roku 2020*** za priorytety rozwojowe w Dzielnicy Wola uznajemy:

- rozwój nieskrępowanej twórczości i rozszerzanie oferty kulturalnej, która uwzględni wszystkie aspekty złożoności społecznej dzielnicy oraz towarzyszący temu rozwój infrastruktury kulturalnej (obejmujący istniejące lub nowo powstające miejsca kultury),
- zwiększanie i pogłębianie uczestnictwa w kulturze wszystkich mieszkańców dzielnicy, rozwijanie edukacji kulturalnej oraz wspieranie aktywności społecznej i wykorzystywanie nowych rozwiązań,
- budowanie wizerunku Woli opierającej swoją nowoczesną tożsamość o historyczne korzenie,

Niezbędnym warunkiem do osiągnięcia sukcesu w zakresie powyższych priorytetów jest wprowadzenie trwałych zmian systemowych, tj. reformy zarządzania kulturą, w tym – zarządzania instytucjami kultury. Doprowadzi to do bardziej efektywnego funkcjonowania podmiotów kultury, racjonalizacji wydatków, zwiększenia przejrzystości, uelastycznienia istniejących procedur lub wypracowania nowych, wieloletniego planowania, lepszej współpracy między sektorem publicznym, prywatnym i społecznym. Realizacji priorytetów przyświeca zasada wysokiej jakości wydarzeń kulturalnych wspieranych ze środków publicznych, bez względu na ich charakter: artystyczny (zaliczany do tzw. kultury wysokiej) lub popularny. Wspieranie finansowe form eksperymentalnych, niekomercyjnych i artystycznych nie musi być uwarunkowane opłacalnością (przychodami z biletów) lub wysoką frekwencją. Równie ważną zasadą jest dążenie do równego traktowania twórców i organizatorów kultury, bez względu na ich formę prawną (instytucje kultury, organizacje

pozarządowe, sektor prywatny, grupy nieformalne, indywidualni artyści), jednakże z uwzględnieniem ich zróżnicowanych możliwości.

Jak powstał PRK Wola

Wszystko zaczęło się w roku 2015. Wiosną przeprowadzono konsultacje społeczne, w trakcie których mieszkańcy wypowiedzieli się na temat oferty kulturalnej wolskich instytucji. Konsultacje przeprowadził Urząd Dzielnicy Wola we współpracy z Centrum Komunikacji Społecznej i Fundacją „Stocznia”. Otrzymano jednoznaczny sygnał o mocnych i słabych stronach działań kulturalnych. Wtedy powstała myśl, że nie wolno tego zmarnować i że zebrane opinie mieszkańców mogą stanowić podwaliny do stworzenia wolskiego dokumentu określającego politykę kulturalną Dzielnicy. Jesienią 2016 powstała grupa robocza pod nazwą Zespół ds. opracowania Planu Rozwoju Kultury dla Woli. Przy kompletowaniu Zespołu kierowano się myślą, by znalazły się w nim osoby zaangażowane, kreatywne i śledzące trendy w kulturze. Zespół miał być zbudowany w oparciu o afiliacje i udało się - przedstawiciele samorządu lokalnego i instytucji kultury, animatorzy, członkowie organizacji pozarządowych, twórcy, badacze oraz reprezentanci biznesu spotkali się jednym miejscem. Podczas pierwszego spotkania wspólnie określono wizję, potrzeby i wartości, które stały się podstawą całego procesu. Zespół spotykał się średnio raz w miesiącu i pracował twórczo, merytorycznie, intensywnie, ale i z humorem. Ścierały się różne punkty widzenia, powstawały ciekawe diagnozy, wypracowywano rozwiązania, rodziło się mnóstwo pomysłów i konkretnych działań. W mniejszych grupach roboczych odbyło się kilkanaście paneli tematycznych poświęconych różnym aspektom kultury. Zebrany materiał został opracowany przez grupę redakcyjną – a efektem tych prac jest niniejszy dokument.

Prace trwały od maja 2016 roku do końca roku 2017, a Zespół – w całości lub w grupach roboczych - spotykał się ponad 30 razy.

Skład Zespołu ds. opracowania Planu:

Kamila Bitner – Urząd Dzielnicy Wola,

Magdalena Borucka – Zespół Wolskich Placówek Edukacji Kulturalnej,

Mariusz Budziszewski – Urząd Dzielnicy Wola,

Katarzyna Figiel – Wolskie Centrum Kultury,

Anna Grędzińska – Biblioteka Publiczna na Woli,

Patrycja Jastrzębska – Stowarzyszenie Masław,

Grażyna Komiażyk – Dzielnicowa Komisja Dialogu Społecznego Wola, Towarzystwo Przyjaciół Woli,

Michał Komuda – Muzeum Powstania Warszawskiego,

Marta Lewandowska – Fundacja Kultury Dialogu,

Maciej Marks – Klubokawiarnia „Jaś i Małgosia”,

Marzena Michałek – Wolskie Centrum Kultury,

Krzysztof Mikołajewski – Centrum Komunikacji Społecznej
Tomasz Misztal – Wolskie Centrum Kultury,
Sławomir Nosowicz - Urząd Dzielnicy Wola,
Anna Podłucka – Wolskie Centrum Kultury,
Beata Pręcikowska – Fundacja Chrześcijańska NEBO
Agnieszka Proszowska – Urząd Dzielnicy Wola,
Emilia Szkudlarek – CH Wola Park,
Marek Ślusarz – Dzielnicowa Komisja Dialogu Społecznego Wola, Fundacja Jeden Muranów,
Marta Trakul-Masłowska – Fundacja Na Miejscu,
Marta Turska – Komisja Kultury Rady Dzielnicy Wola,
Aleksander Wichowski – Ośrodek Pomocy Społecznej
Agnieszka Zygmunciak – Bibliotek Publiczna na Woli,

Zgodność PRK Wola z innymi strategiami i programami

Plan Rozwoju Kultury w Dzielnicy Wola m.st. Warszawy do 2020 r. powstał w oparciu o warszawski program **Miasto kultury i obywateli. Program rozwoju kultury w Warszawie do roku 2020 (PRK)**, który został uchwalony w kwietniu 2012 r. przez Radę Warszawy. Rolą PRK Wola jest dostosowanie lokalnej polityki kulturalnej do założeń PRK oraz **Społecznej Strategii Warszawy**, przy uwzględnieniu lokalnych potrzeb mieszkańców oraz dorobku kulturalnego i tradycji dzielnicy Wola. Niniejszy dokument uwzględnia rosnące aspiracje mieszkańców do coraz szerszego współdecydowania i brania współodpowiedzialności za przedsięwzięcia kulturalne realizowane w dzielnicy, a także aktywność organizacji pozarządowych zgłaszających liczne inicjatywy. PRK Wola powstawał w okresie, w którym prowadzone były prace nad aktualizacją **Strategii Rozwoju Warszawy do 2030 r.** Wiele kierunków i rozwojowych rozwiązań było inspirowanych szeroką perspektywą ujawniającą się podczas prac nad Strategią. Dzięki temu, aktualizacja niniejszego Planu, będzie mogła bezpośrednio nawiązywać do **Strategii 2030**.

Inne dokumenty strategiczne, z którymi PRK Wola jest powiązany:

- **Warszawski Program Edukacji Kulturalnej 2015-2020** jest modułem dwóch dokumentów miejskich: **Miasto kultury i obywateli. Programu rozwoju kultury w Warszawie do roku 2020. Założenia. (PRK)** oraz **Programu rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020 (PRE)**. WPEK jest jedynym w Polsce wspólnym programem kultury i edukacji. Integruje środowiska zajmujące się edukacją kulturalną: instytucjonalne, oświatowe, pozarządowe i nieformalne. Łączy zasoby, które mają instytucje artystyczne i instytucje upowszechniające kulturę oraz organizacje.

- **Program rozwoju współpracy m.st. Warszawy i organizacji pozarządowych do roku 2020** długofalowa perspektywa wzmocnienia roli organizacji pozarządowych i form współpracy pomiędzy instytucjami miejskimi i organizacjami pozarządowymi.
- **Program Wzmocnienia Wspólnoty Lokalnej 2015-2020**, którego głównym celem jest stworzenie warunków do rozwoju wspólnot lokalnych w m.st. Warszawie i zachęcenie mieszkańców Warszawy do włączania się we wspólne działania oraz do inicjowania oddolnych działań na rzecz swojego otoczenia, co będzie prowadzić do poprawy jakości życia, poczucia bezpieczeństwa, zwiększenia identyfikacji z miejscem zamieszkania i budowania tożsamości lokalnej.
- **Program Rozwoju Dialogu i Komunikacji Społecznej (założenia)** – dokument ten podczas powstawania PRK Wola był dopiero tworzony, niemniej jego dostępne założenia stanowiły inspirację dla długofalowych perspektyw rozwojowych opisanych w PRK Wola.
- **Strategia rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2015-2020** opisuje zamierzone działania w obszarze kultury w perspektywie sześciu lat. W dokumencie zaproponowano misję polityki kulturalnej województwa mazowieckiego oraz pięć pól strategicznych, na których misja będzie realizowana.
- **Strategia Rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku: Innowacyjne Mazowsze** - nadrzędnym celem Strategii jest spójność terytorialna, rozumiana jako zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie, co w konsekwencji ma przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców. Jednym z celów strategicznych jest kultura i dziedzictwo określone szerzej w następujący sposób: *wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.*

PRK Wola ma charakter dokumentu kroczącego. Partycypacyjny system jego wdrażania zakłada bieżące korekty i aktualizacje wynikające z danych pozyskanych w procesie monitoringu i ewaluacji.

Analiza SWOT

Zespół ds. opracowania Planu, w toku analizy badań, dyskusji i prac warsztatowych wypracował analizę SWOT dla rozwoju kultury w dzielnicy Wola. Poszczególne części analizy stały się podstawą do wyznaczania strategicznych kierunków w obszarach rozwojowych wskazanych w niniejszym Planie.

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE

STRENGTHS - MOCNE STRONY

Różnorodność instytucji:

- muzea
- teatry
- domy i kluby kultury
- klubokawiarnie
- sieć bibliotek
- placówki oświatowe
- galerie
- organizacje pozarządowe

Mieszkańcy (osoby tu przebywające, mieszkające):

- zróżnicowana struktura społeczna, zawodowa, wiekowa
- wielość kultur
- duże poczucie tożsamości w mikrospołecznościach

Obszar, terytorium:

- tereny zielone (parki, las)
- tereny przemysłowe (możliwości zagospodarowania)
- stare i nowe osiedla
- infrastruktura rekreacyjna i kulturalna

Historia/spuścizna:

- tradycje demokratyczne np. wolne elekcje, ruch robotniczy
- wielokulturowość historyczna

Inicjatywy oddolne:

- zaangażowanie ludzi
- pomysły/kreatywność/chęci

WEAKNESSES - SŁABE STRONY

Problemy społeczne:

- liczne grupy wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem
- pasywność i niskie poczucie współodpowiedzialności
- mieszkańcy nie szanują dóbr wspólnych, darmowej oferty
- zamykanie się na ludzi we własnych grupach, nieufność wobec innych

Stereotypy:

- Wola skostniała, robotnicza, martyrologiczna
- duża przestępczość
- biedna dzielnica

Institucje:

- braki kadrowe i kompetencyjne
- przestarzała infrastruktura, braki w wyposażeniu
- nierównomierne usytuowanie placówek, nierównomierna i niespójna sieć

Współdziałanie:

- słaba współpraca organizacji pozarządowych-, konkurowanie ze sobą
- mało działań realizowanych wspólnie poprzez różne podmioty
- słaba współpraca i komunikacja między różnymi typami kreatorów życia kulturalnego dzielnicy

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE

OPPORTUNITIES – SZANSE

Kontrastowość, przekształcanie:

- przenikanie się nowego ze starym (duży potencjał)
- historia i współczesność – np. stare budynki (pofabryczne) przekształcane w nowoczesne miejsca

Położenie geograficzne na mapie Warszawy, bliskość centrum

- napływ mieszkańców z innych dzielnic

Rozwój gospodarczy, inwestycyjny:

- rozwój przedsiębiorczości
- centra biurowe, handlowe i usługowe - wzrost liczby osób pracujących
- budownictwo mieszkaniowe, nowe osiedla - nowi mieszkańcy
- poprawa komunikacyjnej infrastruktury miejskiej – metro
- nowe instytucje oświatowe i kulturalne

Nowe trendy:

- rozwój nowych zainteresowań, nowe zwyczaje i styl życia
- nowe kierunki w kulturze
- kooperacja/ nowe partnerstwa

THREATS - ZAGROŻENIA

Społeczeństwo:

- rozwarstwienie społeczne, ekonomiczne, wiekowe i kulturowe mieszkańców dzielnicy
- nowi mieszkańcy Woli dzielnica jest tylko sypialnią lub miejscem pracy

Konkurencja:

- duża oferta kulturalna Śródmieścia- odpływ odbiorców
- metro –dobre połączenie komunikacyjne - odpływ mieszkańców do innych dzielnic; nowe inwestycje poza dzielnicą – odpływ
- rozwój technologii „domowych” jako formy udziału w kulturze (wirtualia są coraz bardziej atrakcyjne)

Inne zjawiska

- trendy związane z uczestnictwem w kulturze, np. weekend poza miastem, nad Wisłą
- lęki kulturowe związane z innością, nowoczesnością, różnorodnością
- negatywny wizerunek dzielnicy
- niespójna polityka kulturalna miasta i kraju
- zmiany polityczne i ich wpływ na politykę kulturalną

WIZJA I CELE

Plan Rozwoju Kultury w Dzielnicy Wola m.st. Warszawy do roku 2020 wyznacza kierunki polityki kulturalnej i stanowi podstawę do podnoszenia znaczenia i rangi kultury w rozwoju Dzielnicy Wola.

Kultura na Woli powinna być:

- otwarta i dostępna dla wszystkich grup społecznych, międzypokoleniowa i wspólnotowa, uwzględniająca wielokulturowość dzielnicy,
- różnorodna, obejmująca wiele gatunków i stylów, nowe oraz niszowe formy,
- nowoczesna i kreatywna, wykorzystująca nowe technologie, innowacyjna, rozwijająca i wyznaczająca nowe trendy,
- budująca i promująca tożsamość dzielnicy w szacunku dla dziedzictwa kulturowego, przyczyniająca się do identyfikacji mieszkańców z dzielnicą i mikrospołecznościami (osiedli, ulic, podwórek), wspólnototwórcza,
- aktywizująca mieszkańców, stymulująca indywidualny rozwój oraz kompetencje kulturowe i twórcze,
- efektywnie zarządzana w oparciu o istniejące i powstające obiekty, oparta na przejrzystych procedurach, racjonalnie wykorzystująca środki publiczne.

Ogólnym celem Planu Rozwoju Kultury w Dzielnicy Wola m.st. Warszawy do roku 2020 jest :

Stworzenie warunków do rozwoju dynamicznej, różnorodnej i dostępnej kultury na Woli, atrakcyjnej dla mieszkańców dzielnicy oraz przyciągającej osoby spoza niej.

Cel ogólny będzie realizowany w podziale na pięć obszarów rozwojowych:

1. Infrastruktura i finanse
2. Uczestnictwo w kulturze
3. Komunikacja z odbiorcami
4. Współpraca realizatorów
5. Wizerunek Woli

Obszary te zostały określone w wyniku prac diagnostycznych Zespołu ds. opracowania Planu i stanowią bezpośrednią odpowiedź na wskazane obszary problemowe:

- ograniczenia i brak równowagi w zakresie infrastruktury i finansowania kultury,
- dominacja kultury popularnej oraz biernych form odbioru wśród niektórych grup społecznych; nieobecność lub słaba obecność w kulturze niektórych grup,
- niska efektywność komunikacji pomiędzy twórcami, animatorami, organizatorami kultury a odbiorcami i uczestnikami kultury,
- słaba współpraca pomiędzy różnymi kreatorami życia kulturalnego dzielnicy,
- stereotypy związane z wizerunkiem dzielnicy Wola.

Każdy obszar rozwojowy uwzględni cele szczegółowe, stanowiące podstawę do planowania działań.

Cele szczegółowe

1. Infrastruktura i finanse	2. Uczestnictwo w kulturze	3. Komunikacja z odbiorcami	4. Współpraca realizatorów	5. Wizerunek Woli
<p>1.1 Dostępne i blisko zlokalizowane, działające przez cały rok, miejsca aktywności kulturalnej na terenie dzielnicy jako sposób na wyrównywanie szans uczestniczenia w kulturze.</p> <p>1.2 Zrównoważony wzrost finansowania kultury w dzielnicy z uwzględnieniem różnorodnych źródeł finansowania.</p>	<p>2.1 Zwiększanie poziomu uczestnictwa w kulturze osób mieszkających i przebywających na terenie dzielnicy.</p> <p>2.2 Integracja grup, środowisk i wspólnot lokalnych.</p> <p>2.3 Wzrost kompetencji dotyczących uczestnictwa w kulturze wśród kadr kreatorów życia kulturalnego dzielnicy.</p>	<p>3.1 Zwiększanie liczby kanałów informacyjnych oraz dostosowywanie ich do nowoczesnych i nowo pojawiających się form dystrybucji informacji.</p> <p>3.2 Poprawa efektywności przepływu informacji pomiędzy środowiskami twórców, organizatorów i animatorów kultury.</p>	<p>4.1 Efektywna i zróżnicowana współpraca pomiędzy dzielnicowymi kreatorami kultury.</p> <p>4.2 Zwiększanie udziału biznesu we wspieraniu kultury w dzielnicy.</p>	<p>5.1 Budowanie tożsamości i wizerunku Woli w oparciu o to, co Wolę wyróżnia spośród innych dzielnic, przy wykorzystaniu atrakcyjnych oraz nowoczesnych form przekazu.</p>

STRUKTURA PRK Wola

Dokument składa się z części strategicznej i części operacyjnej. Część strategiczną stanowią opisane powyżej wizja, cel ogólny, obszary rozwojowe i cele szczegółowe.

Część operacyjna dokumentu podzielona jest na pięć elementów odpowiadających poszczególnym obszarom rozwojowym. Każdy z nich zbudowany jest według schematu:

1. **Diagnoza** – wybrane elementy diagnozy przeprowadzonej w ramach procesu tworzenia PRK Wola, dotyczące danego obszaru rozwojowego, na którą składały się: konsultacje prowadzone wśród mieszkańców Woli, analiza danych zastanych, wnioski z warsztatów diagnostycznych prowadzonych w Zespole ds. opracowania Planu.
2. **Tabela działań** – ułożone w formie tabelarycznej działania z podziałem na cele szczegółowe; każde z działań zawiera wskazanie odbiorców, realizatorów, termin realizacji oraz uwagi i rekomendacje dotyczące wdrażania.
3. **Wskaźniki realizacji** – rodzaje danych weryfikujących efektywność prowadzonych działań.
4. **Strategiczne kierunki rozwoju** – wybrane elementy analizy SWOT, które określają kluczowe kierunki prowadzenia działań w danym obszarze rozwojowym.

Część operacyjna zawiera także opis **Sposobu wdrażania i ewaluacji** PRK Wola.

W Planie znajdują się także **Bibliografia**, zawierająca zestawienie dokumentów źródłowych wykorzystanych w procesie diagnozy oraz **Załączniki**.

INFRASTRUKTURA I FINANSE

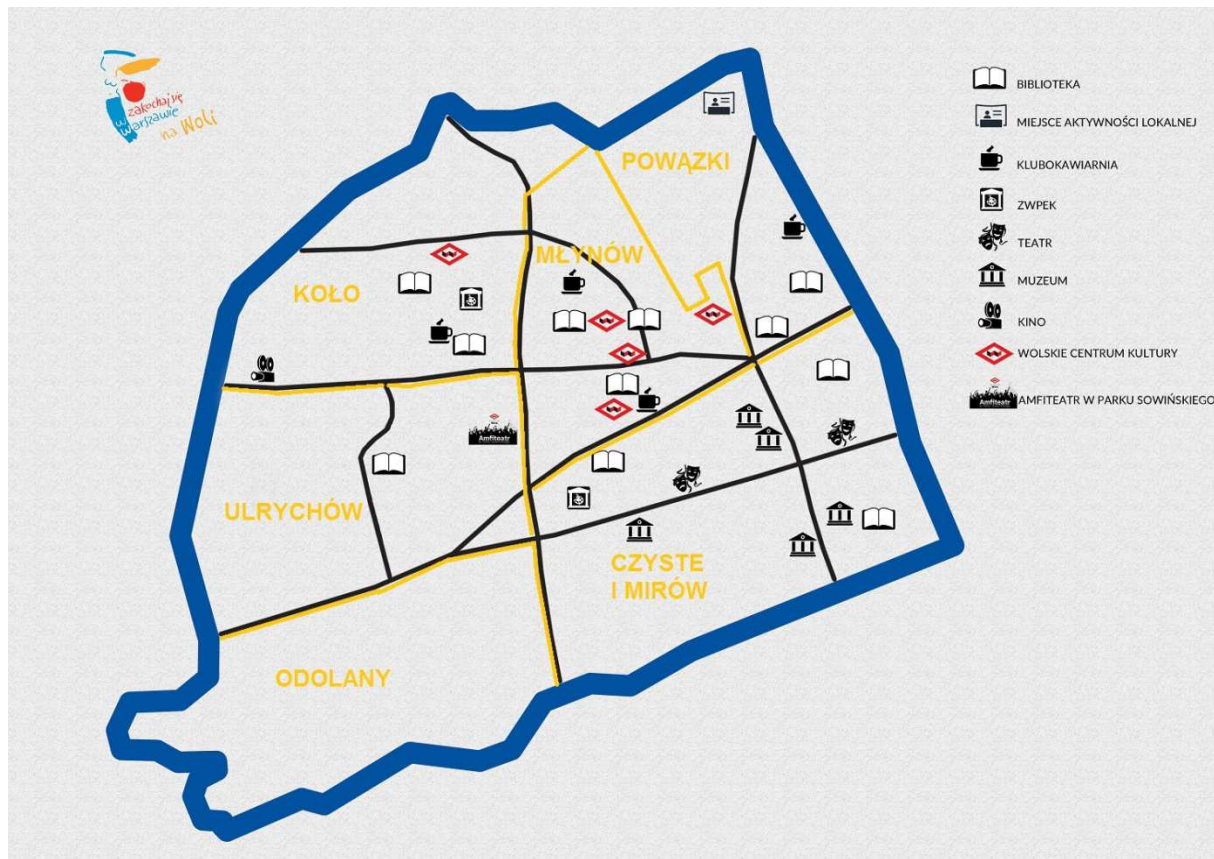
Diagnoza

Wola jest czwartą pod względem liczby mieszkańców, dwunastą pod względem powierzchni i czwartą pod względem gęstości zaludnienia dzielnicą Warszawy.

(za: https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_Warszawy, 17 września 2017r.)

Na terenie Woli działa obecnie wiele instytucji, organizacji i podmiotów komercyjnych realizujących działania związane z kulturą i edukacją kulturalną. Zauważalne jest jednak ich nierównomierne rozłożenie na terenie dzielnicy. Przedstawiona poniżej mapa prezentuje główne (najsilniej zakorzenione) instytucje i podmioty, będące kreatorami życia kulturalnego dzielnicy.

Tablica 1
Kulturalna mapa Woli

Jak widać na powyższej mapie tereny o najmniejszym zagęszczeniu podmiotów to południowo-zachodnia oraz północna część dzielnicy. Wiąże się to m.in. z charakterem zabudowy i historycznymi funkcjami tych części dzielnicy. W obliczu dynamicznego rozwoju zabudowy mieszkaniowej (m.in. w rejonie Odolan), istotny będzie zrównoważony rozkład instytucji i podmiotów realizujących politykę kulturalną dzielnicy.

W przeprowadzonych konsultacjach dotyczących aktywności kulturalnej mieszkańców dzielnicy, wskazane zostały najczęściej odwiedzane miejsca aktywności kulturalnej, które wymieniono w poniższej tabeli. Należy zaznaczyć, że badanie to było prowadzone w roku 2015, kiedy nie doszło jeszcze do połączenia Domu Kultury „Działdowska” i Ośrodka Kultury im. S. Żeromskiego w Wolskie Centrum Kultury.

Tabela 2

Korzystanie z miejsc związanych z kulturą

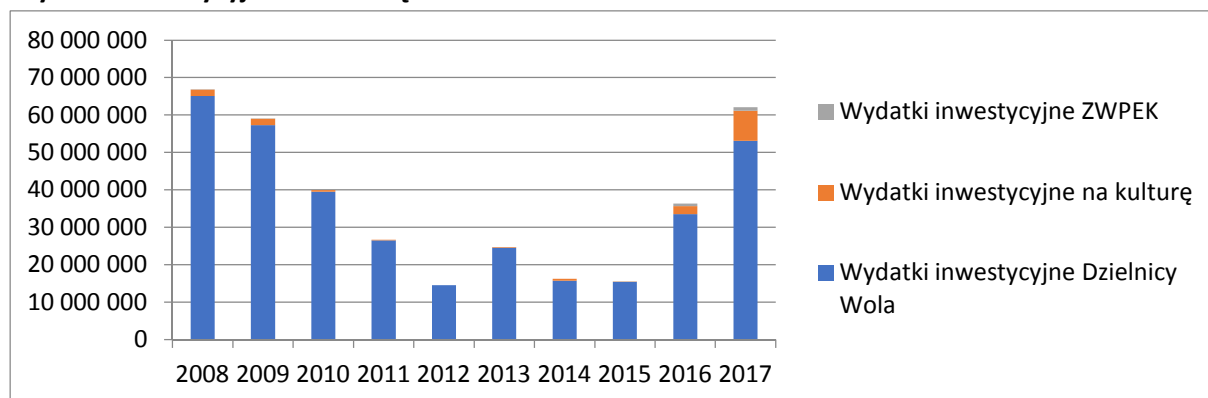
Najczęściej odwiedzane miejsca to Amfiteatr i kino, co wskazuje na ukierunkowanie aktywności w stronę kultury popularnej i wydarzeń o charakterze masowym. Wydaje się, że wysokie miejsce Biblioteki Publicznej w tym zestawieniu wynika nie tylko z jakości oferty, ale też z rozbudowanej sieci filii bibliotecznych. Podobnie rzecz się ma z osobnymi w okresie przeprowadzenia badania domami kultury (jeśli ich wyniki odczytamy łącznie). Stosunkowo wysoko w zestawianiu plasują się duże instytucje kultury, jak Muzeum Powstania Warszawskiego czy Muzeum Woli (od 2016 r. nie działające). Małe, lokalne przestrzenie, jak kluby, klubokawiarnie czy świetlice, były stosunkowo rzadziej wskazywane przez badanych mieszkańców.

Powyższe wyniki wskazują, że zwiększenie i pogłębienie poziomu uczestniczenia w kulturze wymaga m. in. rozwijania lokalnych miejsc aktywności kulturalnej na terenie dzielnicy. Taka polityka jest zbieżna z policentryczną wizją rozwoju Warszawy.

Władze Dzielnicy inwestują w rozwój infrastruktury kulturalnej. Na przestrzeni ostatnich dziewięciu lat (poza rokiem 2012) część środków budżetowych przeznaczana była na inwestycje w infrastrukturę kulturalną. Szczególny był pod tym względem rok 2016, w którym na inwestycje przeznaczono ponad 2 mln 700 tys. zł. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3

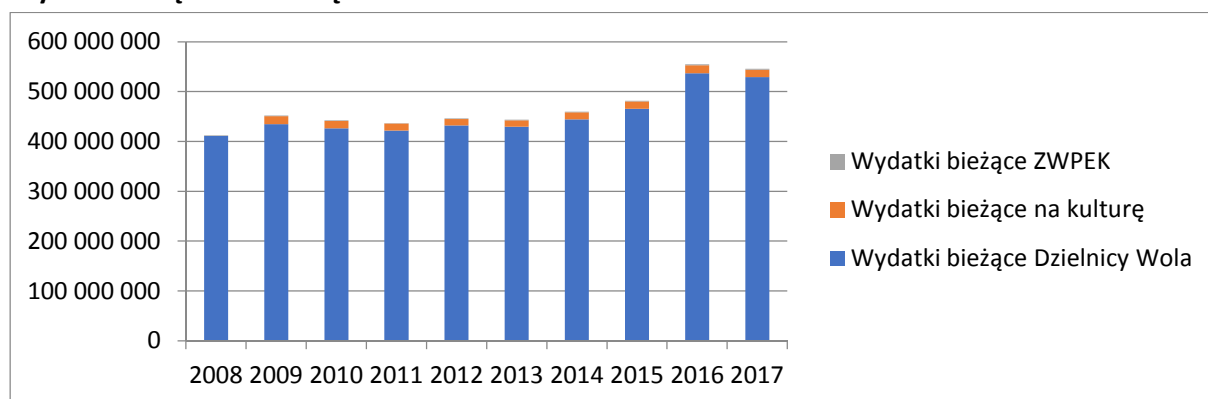
Wydatki inwestycyjne na kulturę

W 2016 roku Wola była czwartą dzielnicą Warszawy (po Śródmieściu, Mokotowie i Pradze Południe) pod względem wysokości środków przeznaczanych na kulturę oraz ósmą pod względem wysokości środków na kulturę w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Jak widać na poniższej tabeli wydatki na kulturę stanowią stosunkowo stałą proporcjonalną część wydatków bieżących dzielnicy.

Tabela 4

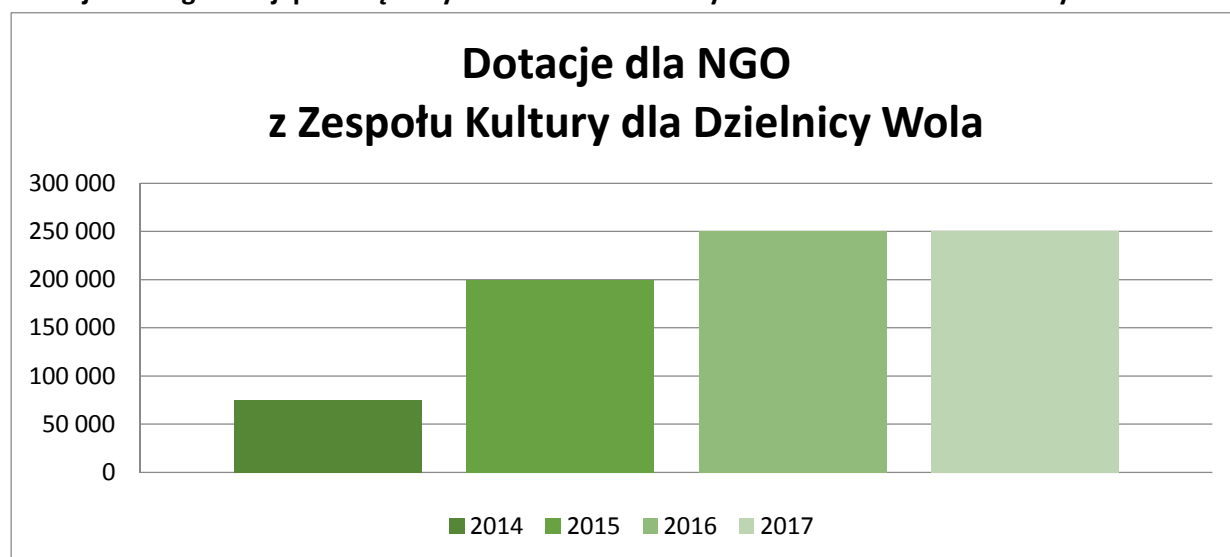
Wydatki bieżące na kulturę

Na przestrzeni ostatnich lat wzrasta wysokość kwot przeznaczanych w ramach procedur konkursowych na dofinansowanie działań z zakresu kultury realizowanych przez organizacje pozarządowe. Dynamikę tego wzrostu przedstawia znajdująca się poniżej tabela.

Tabela 5

Dotacje dla organizacji pozarządowych z budżetu Dzielnicy na zadania z zakresu kultury

Dotacje dla organizacji pozarządowych są także dostępne w Wydziale Spraw Społecznych i Zdrowia, jednakże są to środki przeznaczone na działania związane z merytoryczną pracą Wydziału.

Biorąc pod uwagę dotychczasową politykę finansowania kultury w dzielnicy, zmiany społeczne związane z budową nowych osiedli i rozwój przestrzeni biznesowych (nowe biurowce, obiekty przemysłowe), zasadne wydaje się:

- systematyczne zwiększanie środków na inwestycje i działania kulturalne w dzielnicy, uwzględniające pojawianie się nowych mieszkańców dzielnicy i zwiększającą się atrakcyjność dzielnicy dla osób spoza niej
- poszukiwanie i wykorzystywanie alternatywnych wobec budżetu dzielnicy źródeł finansowania działań kulturalnych w tym:
 - środki z budżetu m.st. Warszawy
 - środki z budżetu samorządu województwa mazowieckiego
 - środki z programów rządowych
 - programy Unii Europejskiej
 - modele finansowania kultury w ramach CSR (społecznej odpowiedzialności biznesu)
 - społeczne finansowanie kultury (np. crowdfunding)
 - rozwiązania z zakresu ekonomii społecznej – łączenie działalności biznesowej ze społeczną/kulturalną

Tabela działań

Cel szczegółowy 1.1					
Dostępne i blisko zlokalizowane, działające przez cały rok, miejsca aktywności kulturalnej na terenie dzielnicy jako sposób na wyrównywanie szans uczestniczenia w kulturze.					
	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
1.1.1	Szczegółowa analiza stanu dzielnicy pod kątem możliwości rozwijania infrastruktury	Zarząd Dzielnicy Rada Dzielnicy, pośrednio mieszkańcy	koordynator, ZGN, wydziały ds.: infrastruktury, architektury i budownictwa, kultury	III - IV kwartał 2018	Plan zagospodarowania + zasoby lokalowe i przestrzenne oraz dostępności (odległości) dla mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem nowych inwestycji na terenie dzielnicy.
1.1.2	Przygotowanie i prowadzenie procesów „lokal na kulturę” - przygotowanie założeń musi odbywać się w procesie partycypacji .	organizacje pozarządowe, twórcy	Urząd Dzielnicy, Wolskie Centrum Kultury, Biblioteka Publiczna, ZGN, Dzielnicowa Komisja Dialogu Społecznego, organizacje pozarządowe	I-III kwartał 2018 przygotowanie; IV kwartał 2018 uruchomienie pierwszego procesu (ogłoszenie założeń i zaproszenie do przystępowania); w kolejnych latach kontynuacja	
1.1.3	Uzupełnienie aktywności różnych podmiotów o działania kulturalne – synergia funkcjonowania. Rozszerzenie oferty kulturalnej, w tym wydłużenie godzin działalności oraz dostosowanie	mieszkańcy, twórcy, organizacje pozarządowe	wydziały ds.: kultury promocji, instytucje kultury, placówki edukacji pozaszkolnej, miejsca aktywności lokalnej, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe	2018 – 2020; I i III kwartał roku	spotkania realizatorów dotyczące uzupełniania programów co najmniej 2 razy w roku

	do większej liczby grup adresatów .				
1.1.4	Powołanie koordynatora ds. PRK Wola, który udostępnia informacje, jest łącznikiem w środowisku. /wydzielone stanowisko i miejsce/	wszyscy realizatorzy PRK Wola, twórcy, mieszkańcy	wydział ds. kultury, Zarząd Dzielnicy	I kwartał 2018	Konieczne będzie określenie zakresu zadań i kompetencji koordynatora – jego rola będzie kluczowa dla realizacji PRK Wola.
1.1.5	Infrastruktura ruchoma – promowanie istniejących możliwości wykorzystania i udostępniania zasobów dzielnicowych instytucji i innych podmiotów (inicjatywa lokalna, spółdzielnia kultury, inne regulacje)	instytucje, organizacje, twórcy, firmy działające w dzielnicy	koordynator ds. kultury	od powołania koordynatora ds. kultury	

Cel szczegółowy 1.2

Zrównoważony wzrost finansowania kultury w dzielnicy z uwzględnieniem różnorodnych źródeł finansowania.

	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
1.2.1	Utrzymanie poziomu finansowania kultury /tendencja wzrostowa/	instytucje i organizacje działające w obszarze kultury i edukacji kulturalnej,	Zarząd Dzielnicy, Rada Dzielnicy, Komisja Kultury Rady	2018 - 2020	samorządowe instytucje kultury, ZWPEK, DKDS i koordynator ds. kultury – wspólne spotkanie raz do roku z Radą Dzielnicy np. (komisje ds. kultury i budżetu)
1.2.2	Wprowadzanie nowych zadań	organizacje pozarządowe	wydział ds. kultury,	od uchwalenia PRK Wola	

	zlecanym organizacjom pozarządowym zgodnie z PRK Wola.		DKDS, koordynator d.s. kultury		
1.2.3	Powierzenie prowadzenia placówek edukacji kulturalnej i kulturalno-społecznych w konkursach wieloletnich.	organizacje pozarządowe, twórcy,	Zarząd Dzielnicy, DKDS, wydziały ds.: kultury, spraw społecznych, edukacji (w zależności od specyfiki placówki) i lokali użytkowych, ZGN	od 2019	w oparciu o analizę pkt 1.1, z uwzględnieniem modelu partnerskiego lub konsorcjum
1.2.4	Pozyskiwanie środków z zewnętrznych źródeł finansowania (spoza budżetu dzielnicy)	instytucje, organizacje, twórcy	koordynator ds. kultury, instytucje, organizacje, twórcy	od II kwartału 2018,	wspólne warsztaty dla instytucji i organizacji w zakresie: aktualne/planowane na dany rok ponaddzielnicowe, krajowe i zagraniczne konkursy dotacyjne - alternatywne do dotacji sposoby finansowania działań - realizowane przez ekspertów

Wskaźniki

- liczba lokali użytkowych będących w zasobach dzielnicy udostępnionych na działania z zakresu kultury na preferencyjnych warunkach w trybie konkurencji programowej (nie cenowej)
- poziom zrównoważenia lokalizacji miejsc aktywności kulturalnej na terenie dzielnicy (należy stworzyć narzędzie pomiaru zrównoważenia – maksymalna odległość od miejsca zamieszkania)
- poziom finansowania kultury w stosunku do budżetu dzielnicy
- kwota przeznaczona w danym roku na dotacje i granty dla organizacji pozarządowych
- liczba zrealizowanych projektów na które instytucja/organizacja pozyskała fundusze z zewnętrznych źródeł
- liczba podmiotów biznesowych wspierających działania z zakresu kultury w dzielnicy w danym roku

Strategiczne kierunki rozwoju

- tworzenie zrównoważonej sieci placówek
- wykorzystywanie terenów zielonych (parki, las) i przemysłowych
- dostosowywanie architektury do stylu starych i nowych osiedli
- uwzględnianie osiedlania się nowych mieszkańców i budowy osiedli w planach inwestycyjnych
- łączenie historii ze współczesnością – przekształcanie starych budynków (np. pofabrycznych) w nowoczesne miejsca

UCZESTNICTWO W KULTURZE

Diagnoza

Zestawiając wyniki konsultacji oferty kulturalnej wśród mieszkańców dzielnicy można stworzyć profil osoby najbardziej zadowolonej z dotychczasowej oferty kulturalnej w dzielnicy. Jest to kobieta ze średnim wykształceniem, powyżej 60 roku życia. Odpowiednio, najmniej zadowolony z oferty jest mężczyzna o wykształceniu gimnazjalnym lub niższym w wieku 17-24 lata. Oczywiście uproszczenie to nie przedstawia nam pełnego obrazu związanego z uczestnictwem w kulturze, stanowi jednak pewien punkt wyjścia do dalszej analizy.

Zespół roboczy, opierając się na danych zastanych i prowadząc warsztaty generujące wskaźniki o charakterze jakościowym, wskazał grupy stosunkowo najmniej obecne w działaniach o charakterze kulturalnym prowadzonych na terenie dzielnicy. Są to:

- młodzież (15-25 lat),
- młodzi dorośli i dorośli bez znaczących ograniczeń finansowych,
- cudzoziemcy,
- rodziny i osoby o niskim statusie ekonomicznym,
- rodzice małych dzieci,
- osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie,
- osoby starsze o ograniczonej aktywności.

MŁODZIEŻ

Szkolnictwo na Woli

Na Woli funkcjonuje 41 szkół publicznych oraz 22 szkoły niepubliczne.

Łącznie są to 63 placówki oświatowe dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 19 lat, w których uczy się ponad 22 600 uczniów. Jest to więc znacząca liczba potencjalnych odbiorców i uczestników działań kulturalnych.

Młodzież a kultura

Uczestnictwo w kulturze jest powiązane z wiekiem. W Raporcie z badania „*Bilet za 400 groszy*” czytamy, że *im respondenci starsi, tym częściej korzystają z oferty biblioteki, księgarni specjalistycznej, domu kultury oraz z instytucji wiążących się z tradycyjnie rozumianą kulturą wysoką, czyli muzeów, filharmonii, innych teatrów czy teatru, do którego przyszli po bilet w ramach akcji.*

W Warszawie nie były prowadzone szczegółowe badania jakościowe dotyczące uczestnictwa młodzieży w kulturze. Można jednak odwołać się do badania prowadzonego w innym dużym mieście – „*Jaką kulturę wybierają młodzi poznaniacy?*” (2013/2014). Czytamy tam, że najważniejsze w ocenie młodzieży aspekty działalności organizacji i instytucji / kultury to:

- informacja i promocja,
- różnorodność,
- cena,
- pomysłowość,
- otwartość na młodych twórców,
- otwartość na organizacje III sektora,
- baza lokalowa i wyposażenie.

Ciekawe są także eksperckie analizy zawarte w opracowaniu „*Młodzi i media. Nowe media a uczestnictwo w kulturze*”. Znajdziemy tam między innymi takie refleksje: *Wyjście poza bierny odbiór jest już właściwie normą w najmłodszym pokoleniu. W tej sytuacji znaczna część tradycyjnych instytucji kultury nie ma szans na przetrwanie. Zmiany form uczestnictwa, uwarunkowane technologicznie i cywilizacyjne są w zasadzie nieodwracalne. Kultura to coraz częściej sfera wyborów czynionych poza jakimikolwiek układami społecznymi, nie tyle kultura identyfikowana z instytucjami, ile raczej z dostępnymi treściami, które towarzyszą ludziom 24 godziny na dobę. Oznacza to „przeterminowanie” pewnych sytuacji odbiorczych, które jeszcze do niedawna stanowiły synonim relacji zachodzących pomiędzy człowiekiem a mediami. Sytuacji takich, jak siedzenie przed telewizorem, słuchanie muzyki płynącej z przeznaczonego wyłącznie do jej odtwarzania urządzenia, oglądanie wypożyczonych filmów itd. Przeterminowanie to nie oznacza, że sytuacje te nie zachodzą, że zostały zupełnie wytarte z przestrzeni społecznej, ale raczej że są one traktowane jako sytuacje wyjątkowe, odświeżone, nietypowe.*

CUDZOZIEMCY

(Opracowano na podstawie: *Raport z badania. Cudzoziemcy w Warszawie. Jak zmierzyć się z nieuniknionym, 2015r.*)

W końcu 2015 roku, na terenie stolicy zameldowanych było w sumie 21 794 cudzoziemców, co stanowi prawie 1,3% liczby wszystkich meldunków. Duża część mieszkańców Warszawy (nie tylko cudzoziemców) nie posiada formalnego zameldowania na terenie miasta, można zatem przypuszczać, że w Warszawie mieszka dwa razy więcej cudzoziemców niż wynika z danych meldunkowych (ponad 40 tys.), zaś niektórzy urzędnicy szacują, że faktyczna liczba cudzoziemskich mieszkańców miasta może być nawet trzy razy większa (ponad 60 tys.).

Wola jest czwartą dzielnicą (po Mokotowie, Śródmieściu i Ochocie) pod względem liczby meldunków cudzoziemców – 1770 meldunków. W podziale według miejsca pochodzenia, najliczniej reprezentowane grupy to: Ukraińcy (452 meldunki), Wietnamczycy (370) i Białorusini (126).

Jednym z największych skupisk cudzoziemców w Warszawie jest Osiedle za Żelazną Bramą (okolice ul. Grzybowskiej, Krochmalnej, Chłodnej) – liczba cudzoziemców sięga tu 9% populacji ubezpieczonych. Mieszkają tu przede wszystkim Wietnamczycy, ale również Ukraińcy i Chińczycy.

Wśród rekomendacji dla Warszawy w zakresie działań związanych z cudzoziemcami, powyższy Raport wymienia:

- stworzenie systemu wsparcia samorządowych placówek edukacyjnych i instytucji kultury (np. bibliotek), które angażują się w projekty realizowane z udziałem, na rzecz i przez cudzoziemców oraz takimi, które współpracują z cudzoziemcami i stwarzają im odpowiednie (negocjowane

z cudzoziemcami) warunki do integracji ze społeczeństwem większościowym (np. szkoły podstawowe realizujące dodatkowe kursy dla dzieci cudzoziemskich, które pozwalają im na szybszą naukę języka i poznanie kultury społeczeństwa większościowego itd.),

- wieloaspektowe (medialne – wizerunkowe – finansowe)- budowanie prestiżu tych instytucji i w efekcie włączenie instytucji miejskich, szczególnie instytucji kultury, w realizację działań na rzecz cudzoziemców (domy kultury, biblioteki, ale także teatry czy muzea).

RODZICE MAŁYCH DZIECI

Uwagi ogólne

Według danych demograficznych od 2003 r. spada liczba mieszkańców Woli, a 25% z nich jest w wieku poprodukcyjnym. Przyrost naturalny jest ujemny i wynosi -5.

Na Woli jest wysoki współczynnik bezrobocia – na 1000 mieszkańców przypada 31 bezrobotnych (wyższy wskaźnik ma tylko Praga Północ).

Pod względem atrakcyjności warunków życia Wola jest na czwartym miejscu w Warszawie, zaś jeśli chodzi o grupę "rodziny z dziećmi" - zajmuje szóstą pozycję (*Ranking Dzielnic Warszawy pod względem atrakcyjności warunków życia*, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych, 2013).

Uczestnictwo w kulturze

Na Woli działa kilka klubokawiarni przeznaczonych dla rodzin z dziećmi, m.in. Pompon, Nutka Cafe, ToZo, Biocultura Cafe –mają one ofertę adresowaną do dzieci, ale na ogół są to dość drogie zajęcia.

Stałe propozycje dla dzieci ma w programie Wolskie Centrum Kultury – są to jednak przeważnie zajęcia odpłatne. Stosunkowo bogatą ofertę zajęć dodatkowych proponują szkoły i kluby sportowe, jednak i tu oznacza to często dość wysoki koszt. Najbogatszą i najbardziej różnorodną paletę warsztatów i zajęć dla dzieci i młodzieży ma Zespół Wolskich Placówek Edukacji Kulturalnej. Szeroki wachlarz bezpłatnych propozycji mają też wolskie biblioteki dla dzieci i młodzieży.

Potrzeby w tym zakresie to:

- zwiększenie oferty zajęć bezpłatnych lub niskopłatnych,
- zadbanie, by bezpłatne lub niskopłatne zajęcia odznaczały się wysoką atrakcyjnością, ciekawymi, zróżnicowanymi metodami pracy i wykorzystaniem różnorodnych materiałów,
- stworzenie oferty dla rodzin z dziećmi – np. warsztaty rodzinne, w których uczestniczą dzieci wraz z opiekunami,
- stworzenie możliwości uczestnictwa w warsztatach rozwojowych lub hobbystycznych dla rodziców/opiekunów, z zapewnieniem opieki nad dziećmi,
- stworzenie bezpłatnej oferty dla opiekunów małych dzieci (takiej prawie nie ma na Woli), którzy przebywają na urlopach rodzicielskich lub nie pracują – zajęcia wspólne z dziećmi, przeznaczone dla ich opiekunów, organizowane w dni powszednie w godzinach przedpołudniowych lub wczesnopopołudniowych,
- rozwijanie i wspieranie form sąsiedzkiej pomocy w zakresie opieki nad dziećmi oraz wspólnego organizowania i uczestniczenia w działaniach społeczno-kulturalnych,
- organizowanie działań adresowanych do par posiadających potomstwo - umożliwiających udział parom,
- likwidowanie barier architektonicznych – podjazdy dla wózków, drzwi z funkcją blokady itp.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE I ICH OPIEKUNOWIE

Na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej możemy stwierdzić, że w roku 2016 z różnych form pomocy korzystało 1347 osób z niepełnosprawnością. Ta liczba nie oddaje jednak w pełni jaką część populacji dzielnicy stanowią osoby o różnych rodzajach i stopniach niepełnosprawności. Szacunki ogólnomiejskie dotyczące niepełnosprawności szacują populację osób z niepełnosprawnością jako 10% mieszkańców Warszawy. Jest to zatem znacząca grupa o różnorodnych potrzebach związanych z uczestnictwem w kulturze. Wśród inicjatyw związanych z aktywizacją niepełnosprawnych mieszkańców szczególną uwagę zwraca Spółdzielnia Socjalna Wola, która może stanowić przykład modelowego rozwiązania integracji osób z niepełnosprawnościami a także włączania ich w kulturalne życie dzielnicy. Spółdzielnia prowadzi kawiarnię z bogatą ofertą kulturalną, w której osobami zatrudnionymi są m. in. osoby z niepełnosprawnościami.

OSOBY STARSZE O OGRANICZONEJ AKTYWNOŚCI

(Na podstawie raportu „*Kultura bez granic. Potrzeby kulturalne najstarszych mieszkańców polskich miast*”, Marta Żakowska, Martyna Obarska)

Najważniejsze zalecenia w zakresie działań kierowanych do osób starszych:

- uniwersalne projektowanie graficzne - informacje tekstowe powinny mieć duże czcionki i wyraźne kontrasty, a ich główne punkty powinny być pogrubione i zawarte w przejrzystych nagłówkach,
- klarowny język – ważne jest używanie prostych i znanych wyrażeń oraz krótkich zdań zarówno w komunikacji ustnej, jak i drukowanej,
- przystosowanie infrastruktury kulturalnej do potrzeb osób starszych, miejsca muszą być dostępne i wygodne, sale na parterze, o ile nie ma windy, z blisko usytuowaną toaletą,
- „tuż za progiem” - konieczne jest tworzenie nawet niewielkich osiedlowych klubów kultury, tak by nie trzeba było dojeżdżać,
- poszerzanie funkcji istniejących placówek np. przedszkoli, które popołudniami są puste,
- wspieranie seniorów w docieraniu do miejsc wydarzeń kulturalnych, w tym finansowanie transportu - dodatki do taksówek, organizacja busa, wykorzystanie tanich przewoźników itp.,
- odpowiednie godziny - wydarzenia powinny być realizowane najlepiej około godz. 11 i mieć przerwy oraz kończyć się nie później niż o 17-18,
- oferta międzypokoleniowa - bardzo cenne są działania kierowane nie tylko do osób starszych,
- działania edukacyjne – seniorzy chętnie włączają się w zajęcia towarzyszące imprezom artystycznym, które pomagają rozumieć pokazywane dzieła,
- ułatwienia w dostępie do wydarzeń kulturalnych – np. możliwość wejścia bez kolejki,
- szkolenia pracowników sektora kultury uwrażliwiające na potrzeby osób starszych.

Tabela działań

Cel szczegółowy 2.1					
Zwiększanie poziomu uczestnictwa w kulturze osób mieszkających i przebywających na terenie dzielnicy					
	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
2.1.1	bazary z ofertą kulturalną	dorośli młodzież	koordynator, Zespół ds. wdrażania PRK Wola, organizacje pozarządowe, instytucje, Urząd Dzielnicy - jako pośrednik	do III kwartału 2018 wypracowanie koncepcji, realizacja od 2019	obecna oferta jest głównie komercyjna (np. targi śniadaniowe) - włączanie do oferty działań kulturalnych prowadzonych przez organizacje/instytucje – koncerty, wystawy,
2.1.2	ulica Chłodna jako kulturalne, atrakcyjne centrum dzielnicy: kumulacja oferty kulturalno- rozrywkowej, wychodzące na ulicę działania oraz cykliczne imprezy uliczne – potańcówki, koncerty, pokazy etc.	dorośli młodzież	Urząd Dzielnicy, koordynator ds. kultury, najemcy lokali przy Chłodnej	od I kwartału 2018 - 2020	zintegrowanie środowiska „animatorów Chłodnej” (np. organizacja spotkań): - wspólne wypracowanie spójnej koncepcji rozwoju funkcji kulturalno- rozrywkowych - wykorzystanie „lokalu na kulturę” i konkursów profilowanych na najem lokali - należy pamiętać o aktywizowaniu odcinka w stronę ul. Okopowej
2.1.3	niszowe wydarzenia kulturalne	dorośli młodzież	Urząd Dzielnicy, wydziały ds. kultury i promocji, WCK, DKDS	od I kwartału 2018 praca konceptyjna, od 2019 cyklicznie	- organizacja konkursów dotacyjnych + małe granty na niszowe wydarzenia kulturalne - w budżecie wydziału ds. kultury lub WCK rezerwowanie kwoty na działania niszowe/awangardow e (granty dla twórców, zakup usług)
2.1.4	Noc na Woli, w tym bazar kulturalny (nocny)	dorośli młodzież, wszyscy mieszkańcy	koordynator, Zespół ds. wdrażania PRK Wola,	od 2018 przygotowania - pierwsza noc wczesną	- połączone noce bibliotek, muzeów i innych podmiotów działających w

		Warszawy	WCK, Biblioteka Publiczna, Urząd Dzielnicy, wydziały ds. kultury i promocji, koordynator ds. kultury, podmioty działające w obszarze kultury i rozrywki na terenie dzielnicy	jesienią 2019	obszarze kultury i rozrywki w dzielnicy (np. Noc na Woli jako inauguracja Wolskiej Jesieni Kultury - dofinansowanie dla organizacji w trybie otwartego konkursu w formule regrantingu - organizowanie szlaków/ ścieżek tematycznych (np. kulinarne)
2.1.5	tworzenie klubów młodzieżowych, przeznaczonych tylko dla młodzieży, projektowanych i tworzonych z jej udziałem (w szczególności nieinstytucjonal nych)	młodzież	Urząd Dzielnicy, wydział ds. kultury, DKDS, organizacje pozarządowe, wydział właściwy ds. społecznych Urzędu Dzielnicy	2018 - 2020	wieloletnie konkursy dotacyjne (także z przekazaniem lokalu do prowadzenia działań)
2.1.6	wykorzystanie nowych form uczestnictwa w kulturze – media społecznościow e, nowe technologie, nowe formy artystyczne	młodzież	Młodzieżowa Rada Dzielnicy, Urząd Dzielnicy, WCK, Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	2019 - 2020	np. aplikacje, gry, wirtualne spacer y, grywalizacja, geocaching
2.1.7	tworzenie warunków do realizacji oddolnych inicjatyw kulturalnych młodzieży oraz działania animacyjne ukierunkowane na młodzież	młodzież	Młodzieżowa Rada Dzielnicy, koordynator ds. kultury, UD, WCK, Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe, ZGN	2018 - 2020	np. studia nagrań, sale prób, ciemnie fotograficzne, sale montażowe, warsztaty, pracownie do majsterkowania

2.1.8	nauka języka polskiego dla cudzoziemców	cudzoziemcy	szkoły, Biblioteka Publiczna	2018 - 2020	- organizowane np. w ramach wolontariatu przez studentów kierunków lingwistycznych - zabezpieczenie dodatkowych środków na zatrudnienie instruktorów - różne formy kształcenia
2.1.9	podstawowe kursy z języka i zakresu specyfiki kulturowej wybranych mniejszości narodowych w dzielnicy (bardziej licznych)	pracownicy instytucji i organizacji działających w dzielnicy, których klientami/uczestnikami/odbiorcami mogą być cudzoziemcy	koordynator ds. kultury, organizacje pozarządowe, szkoły językowe	od II kwartału 2018 - 2020	- wspólne warsztaty wielokulturowe, antydyskryminacyjne –realizowane np. w ramach otwartego konkursu ofert - zakup usług (kursy językowe) - wzajemne kształcenie
2.1.10	księgozbiór w językach wybranych mniejszości (bardziej licznych) w bibliotekach, szczególnie w rejonach zamieszkałych przez większe skupiska cudzoziemców	cudzoziemcy	Biblioteka Publiczna	2018 - 2020	- rozpoznawanie potrzeb w zakresie dostępu do książek w poszczególnych grupach mniejszościowych - udostępnianie księgozbiorów do miejsc spotkań cudzoziemców - poszukiwanie, testowanie rozwiązań w zakresie zakupu książek z zagranicy (współpraca z innymi bibliotekami) - pozyskiwanie książek od osób przyjeżdżających lub wyjeżdżających (współpraca z organizacjami cudzoziemskimi)
2.1.11	język informacji i promocji oferty kulturalnej uwzględniający języki mniejszości	cudzoziemcy	Urząd Dzielnicy, instytucje, organizacje pozarządowe	2018 - 2020	

2.1.12	tworzenie miejsc wielokulturowych w dzielnicy (dla kultur aktualnie i historycznie obecnych)	Mieszkańcy Warszawy, w tym cudzoziemcy	Urząd Dzielnicy, instytucje, organizacje pozarządowe, ZGN	2018 - 2020	- placówki jak np. Otwarta Kolonia WCK - zadania konkursowe z jednoczesnym udostępnieniem lokalu kulturę - filie wolskich instytucji kultury
2.1.13	prowadzenie działań ukazujących różne kultury obecne w dzielnicy	Mieszkańcy Warszawy, w tym cudzoziemcy	Urząd Dzielnicy, instytucje, organizacje pozarządowe	2019 - 2020	- np. festiwale, koncerty (także jako element Nocy na Woli), warsztaty - raz w roku w Amfiteatrze (lub innej lokalizacji) duża impreza wielokulturowa - albo w danym roku prezentowana jedna kultura
2.1.14	współpraca z cudzoziemcami w instytucjach kultury i edukacji kulturalnej	cudzoziemcy	instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej	2018 - 2020	- cudzoziemcy w zespołach instytucji: - zatrudnianie - praktyki i staże - wolontariat
2.1.15	bezpłatna lub niskopłatna oferta zajęć wspólnych dla rodziców/opiekunów z dziećmi	rodzice małych dzieci, dzieci	instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, organizacje pozarządowe	2018 - 2020	- oferta o wysokiej jakości, odwołująca się do aktualnych potrzeb i trendów
2.1.16	organizowanie ogólnodostępnych zajęć i imprez w formie umożliwiającej udział z towarzyszeniem dziecka	rodzice małych dzieci	instytucje kultury i edukacji kulturalnej, organizacje pozarządowe	2018 - 2020	
2.1.17	bezpłatna lub niskopłatna oferta zajęć umożliwiająca rozwój i aktywność kulturalną rodziców/opiekunów z jednoczesnym	rodzice małych dzieci	instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, organizacje pozarządowe,	2018 - 2020	- oferta o wysokiej jakości, odwołująca się do aktualnych potrzeb i trendów

	zapewnieniem opieki nad dziećmi				
2.1.18	rozwijanie i wspieranie form sąsiedzkiej samopomocy w zakresie opieki nad dziećmi oraz wspólnego organizowania i uczestniczenia w działaniach społeczno-kulturalnych	rodziny z dziećmi, społeczności sąsiedzkie	instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, organizacje pozarządowe, OPS, lokalne żłobki i przedszkola, lokalni przedsiębiorcy	2018 - 2020	- wykorzystanie miejsc aktywności lokalnej i innych o podobnym charakterze
2.1.19	organizowanie działań adresowanych do par i umożliwiających udział parom	rodzice małych dzieci	instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy (kawiarnie, kluby)	2018 - 2020	działanie istotne ze względu na częste kryzysy w parach związane z pojawieniem się dzieci, brakiem czasu etc.
2.1.20	organizowanie atrakcyjnych, umożliwiających aktywny udział, bezpłatnych lub niskopłatnych działań adresowanych do dzieci i rodzin	rodziny o niskim statusie ekonomicznym	instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, organizacje pozarządowe, OPS,	2018 - 2020	docieranie z ofertą do tych rodzin m.in. poprzez organizowanie działań w miejscach ich częstszego przebywania (np. place zabaw)
2.1.21	wspieranie powstawania grup samopomocowych wśród osób starszych	osoby starsze o ograniczonej aktywności	organizacje pozarządowe, Wolska Rada Seniorów, placówki edukacji kulturalnej, miejsca aktywności lokalnej, przychodnie zdrowia, OPS, domy opieki	2018 - 2020	możliwa realizacja poprzez organizowanie otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych

2.1.22	organizowanie wolontariatu wspierającego osoby starsze	osoby starsze o ograniczonej aktywności	organizacje pozarządowe, Wolska Rada Seniorów, miejsca aktywności lokalnej, OPS, domy opieki	2019 - 2020	do rozważenia także aspekt wzajemnej pomocy pomiędzy osobami starszymi
2.1.23	wprowadzanie rozwiązań architektonicznych i technologicznych umożliwiających aktywny udział w wydarzeniach kulturalnych osobom starszym	osoby starsze o ograniczonej aktywności	Rada Dzielnicy, instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, ZGN, wydział ds. inwestycji,	2019 - 2020	do uwzględnienia tzw. projektowanie uniwersalne - (ang. universal design) – filozofia projektowania produktów i otoczenia w taki sposób, by mogły być one użyte przez wszystkich ludzi, w możliwie szerokim zakresie, bez potrzeby adaptacji lub specjalnego projektowania. (https://pl.wikipedia.org/wiki/Projektowanie_uniwersalne)
2.1.24	prowadzenie działań integrujących osoby starsze z innymi grupami wiekowymi	osoby starsze o ograniczonej aktywności, mieszkańcy	organizacje pozarządowe, instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, OPS, lokalni przedsiębiorcy, miejsca aktywności lokalnej	2018 - 2020	- działania wymagające dobrego przygotowania – integrowane grupy powinny być otwarte na budowanie relacji z innymi grupami - zapewnienie doświadczonych kadry do prowadzenia takich aktywności
2.1.25	rozwiązania „kultura do domu”: książka do domu, wystawa w walizce, wolontariusze, kapele, imprezy podwórkowe itp.	osoby starsze o ograniczonej aktywności	instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, organizacje pozarządowe, OPS	2018 - 2020	możliwa realizacja w formie otwartego konkursu ofert, regrantingu, małego grantu; działania takie mogą być prowadzone w partnerstwie np. organizacja pozarządowa – Biblioteka Publiczna

2.1.26	wspieranie zakładania grup samopomocowych wśród rodzin z osobami niepełnosprawnymi	osoby niepełnosprawne i ich rodziny	organizacje pozarządowe, OPS, domy opieki	2019 - 2020	do uwzględnienia wspieranie i edukacja liderów grup samopomocowych
2.1.27	organizowanie wolontariatu wspierającego rodziny z osobami niepełnosprawnymi	osoby niepełnosprawne i ich rodziny	organizacje pozarządowe, OPS, domy opieki, instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej	2019 - 2020	umożliwianie osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom (także osobno) uczestniczenia w działaniach kulturalnych
2.1.28	wprowadzanie rozwiązań architektonicznych i technologicznych umożliwiających aktywny udział w wydarzeniach kulturalnych osobom niepełnosprawnym	osoby niepełnosprawne i ich rodziny	instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej	2018 - 2020	do rozważenia uwzględnianie tzw. projektowania uniwersalnego
2.1.29	prowadzenie działań integrujących osoby niepełnosprawne z osobami pełnosprawnymi	osoby niepełnosprawne i ich rodziny, inni mieszkańcy	organizacje pozarządowe, instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, OPS, miejsca aktywności lokalnej, domy opieki	2019 - 2020	działania wymagające dobrego przygotowania – integrowane grupy powinny być otwarte na budowanie relacji z innymi grupami

Cel szczegółowy 2.2

Integracja grup, środowisk i wspólnot lokalnych.

	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
2.2.1	kultura w przestrzeniach prywatnych/ domowych	mieszkańcy	organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, wspólnoty	2018 - 2020	

			mieszkaniowe artyści		
2.2.2	tworzenie mikro centrów lokalnej aktywności	mieszkańcy	organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, wspólnoty mieszkaniowe	2018 - 2020	
2.2.3	wydarzenia uliczne/podwórkowe	mieszkańcy	organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, wspólnoty mieszkaniowe, artyści	2018 - 2020	
Cel szczegółowy 2.3					
Wzrost kompetencji dotyczących uczestnictwa w kulturze wśród kadr kreatorów życia kulturalnego dzielnicy.					
	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
2.3.1	organizowanie i umożliwianie uczestniczenia w warsztatach, kursach, szkoleniach oraz innych formach edukacji z zakresu: - rozumienia szczególnych potrzeb grup wykluczonych - umiejętności pracy z grupami wykluczonymi - prowadzenia diagnozy lokalnej/diagnoz y potrzeb - prowadzenia działań integracyjnych - nowych form uczestnictwa w kulturze - kreatywności w tworzeniu oferty kulturalnej - pracy z młodzieżą - kompetencji	pracownicy dzielnicowych kreatorów życia kulturalnego (instytucje, organizacje, firmy, twórcy)	organizacje pozarządowe, instytucje miejskie	2018 - 2020	Część działań może być realizowana w trybie otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych. Warto poszukiwać rozwiązań wzajemnego kształcenia.

	interpersonalnych - umiejętności pracy z grupą - aktywizowania mieszkańców do czynnego uczestnictwa w kulturze, - animacji lokalnych społeczności				
--	--	--	--	--	--

Wskaźniki

- liczba przestrzeni kulturalno-rozrywkowych, bazarów,
- liczba działań adresowanych do grup:
 - młodzież (15-25 lat)
 - młodzi dorośli i dorośli bez znaczących ograniczeń finansowych
 - cudzoziemcy
 - rodziny i osoby o niskim statusie ekonomicznym
 - rodzice małych dzieci
 - osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie
 - osoby starsze o ograniczonej aktywności
- liczba miejsc integrujących lokalne społeczności
- liczba rozwiązań technologicznych i architektonicznych umożliwiających udział w działaniach kulturalnych
- liczba szkoleń osób uczestniczących w działaniach rozwijających kompetencje kadr kultury

Strategiczne kierunki rozwoju

Wykorzystanie potencjału społecznego i kulturowego dzielnicy:

- wzmocnienie społeczności lokalnych - budowanie więzi, poczucia współodpowiedzialności i postawy otwartości wobec otoczenia
- obserwowanie i reagowanie na nowe trendy, formy aktywności, styl życia poszczególnych grup i wykorzystywanie ich w prowadzeniu działań
- tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze dla grup, które z różnych powodów mają do niej utrudniony dostęp, z uwzględnieniem specyfiki danej grupy i integracyjnym podejściem do prowadzonych działań.

KOMUNIKACJA Z ODBIORCAMI

Diagnoza

Grupa robocza pracująca nad obszarem „komunikacja” zwróciła szczególną uwagę na niepełne wykorzystanie istniejących kanałów komunikacji oraz nieumiejętne docieranie do nowych i alternatywnych kanałów wymiany informacji. W dużej mierze spowodowane jest to brakiem spójnej bazy informacyjnej, która na podstawie konsekwentnie dostarczanych zawiadomień powinna być na bieżąco aktualizowana. Ponadto informacje nie są ujednolicone (spójne); często nieumiejętnie zastosowana forma czy treść nie jest adekwatna do przekazywanej informacji.

Drugim, bardzo istotnym elementem w procesie komunikacji, jest słaba integracja środowiska twórców, organizatorów oraz animatorów kultury. W przeprowadzonych w roku 2015 badaniach kultury w Dzielnicy Wola, wśród mieszkańców przeważało stereotypowe wyobrażenie na temat jakości oferty kulturalnej.

Tabela działań

Cel szczegółowy 3.1					
Zwiększanie liczby kanałów informacyjnych oraz dostosowanie ich do nowoczesnych i nowo pojawiających się form dystrybucji informacji.					
	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
3.1.1	korzystanie z kanałów komunikacyjnych odpowiednich dla danej grupy docelowej	wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się kulturą, Urząd Dzielnicy, wszyscy mieszkańcy	instytucje kultury, organizacje pozarządowe, koordynator ds. kultury	2018 - 2020	powinno odbyć się spotkanie wszystkich realizatorów, by stworzyć wspólną bazę kanałów komunikacyjnych i zweryfikować, czy są odpowiednie do ich stosowania
3.1.2	prowadzenie na bieżąco działań monitorujących efektywność kanałów komunikacyjnych (ankiety, rozmowy, spotkania realizatorów)	instytucje i organizacje zajmujące się realizacją projektów z zakresu kultury na terenie dzielnicy	instytucje kultury, koordynator ds. kultury, organizacje pozarządowe	2018-2020	koordynator ds. kultury powinien spinać wszystkie działania ewaluacyjne
3.1.3	ewaluacja procesów komunikacyjnych (ankiety, rozmowy), wprowadzanie nowych rozwiązań na podstawie wniosków z ewaluacji	instytucje i organizacje zajmujące się realizacją projektów z zakresu kultury na terenie dzielnicy	instytucje kultury, organizacje pozarządowe, koordynator ds. kultury	cyklicznie co 2 lata od 2018	koordynator ds. kultury powinien zarządzać wszystkimi działaniami ewaluacyjnymi
3.1.4	szkolenia w zakresie komunikacji z odbiorcami dla twórców, organizatorów i animatorów kultury	instytucje kultury, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, realizatorzy projektów z zakresu kultury,	koordynator ds. kultury, Urząd Dzielnicy, wydział ds. kultury	2018-2020	- dostosowanie kanałów do form odpowiednich dla poszczególnych grup odbiorców, - wykorzystywanie zaplecza lokalowego adresatów i

		twórcy			realizatorów, w celu organizacji szkoleń – wzajemna integracja
3.1.5	poznanie oczekiwań mieszkańców wobec sposobu przekazywania informacji z zakresu kultury	instytucje, organizacje pozarządowe, twórcy	Urząd Dzielnicy, koordynator ds. kultury	2019	spotkanie i omówienie wyników badań z poszczególnymi realizatorami oraz wszystkich razem
Cel szczegółowy 3.2					
Poprawa efektywności przepływu informacji pomiędzy środowiskami twórców, organizatorów i animatorów kultury.					
	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
3.2.1	określenie jasnych zasad i procedur przekazywania informacji pomiędzy realizatorami działań kulturalnych w dzielnicy	instytucje kultury, organizacje pozarządowe, placówki oświaty, realizatorzy projektów z zakresu kultury	instytucje kultury, organizacje pozarządowe, koordynator ds. kultury, wydział ds. kultury	2018	- m. in. stworzenie formatki informacyjnej
3,2,2	koordynacja działań informacyjnych w dzielnicy, w tym prowadzenie kalendarza działań kulturalnych	instytucje kultury, organizacje pozarządowe, placówki oświaty, realizatorzy projektów z zakresu kultury,	koordynator ds. kultury	2018-2020	
3.2.3	badanie relacji między środowiskami twórców, organizatorów i animatorów kultury		koordynator ds. kultury, Urząd Dzielnicy, wydział ds. kultury	2018 - 2020	Badanie to powinno odwoływać się do powiązania komunikacji ze współpracą i rodzajem relacji

Wskaźniki

- liczba wykorzystywanych kanałów komunikacyjnych
- liczba odbiorców wydarzeń
- liczba odsłon, polubień, (etc.), wydarzeń na portalach internetowych
- liczba informacji zwrotnych
- prowadzenie wewnętrznego audytu w zakresie przekazywania informacji
- liczba wspólnych projektów

Strategiczne kierunki rozwoju

- wykorzystanie różnorodności instytucji
- wykorzystanie infrastruktury dzielnicy

- włączanie w proces komunikacji grup osób pasywnych i zagrożonych wykluczeniem
- wykorzystanie w procesie komunikacji kreatywności i zaangażowania ludzi
- konsekwencja w dostarczaniu informacji. Stworzenie spójnej, na bieżąco aktualizowanej bazy informacyjnej

WSPÓŁPRACA REALIZATORÓW

Diagnoza

Podczas warsztatów całego Zespołu oraz prac grupy roboczej zajmującej się obszarem „współpraca” zidentyfikowano następujące problemy oraz ich przyczyny związane ze współpracą pomiędzy dzielnicowymi kreatorami życia kulturalnego.

Dominacja instytucji samorządowych nad innymi podmiotami działającymi w obszarze kultury w kontekście współpracy - słabe sieciowanie:

- 1) dużo podmiotów, trudno o informacje
- 2) dominacja finansowania z budżetu dzielnicy – skutkuje np. konkurencją o podział tych środków
- 3) wielość zadań– ograniczenia czasowe i organizacyjne
- 4) niezdrowa konkurencja
- 5) infrastruktura - lepsza w instytucjach kultury

Brak współpracy części organizacji, twórców, grup nieformalnych:

- 6) ranga-twórca lub NGO o dużej renomie niechętnie współpracują z małymi instytucjami
- 7) brak wiedzy o działalności
- 8) niechęć do dzielenia się (doświadczeniem, zasobami)
- 9) duża rotacja, zmienność wśród nieinstytucjonalnych podmiotów
- 10) słaba współpraca między organizacjami
- 11) nieufność

Niewielki udział biznesu we wspieraniu kultury w dzielnicy

1. podejrzania o interesowność
2. organizacje nie potrafią dotrzeć z projektami do biznesu
3. biznes nie widzi korzyści we wspieraniu kultury
4. negatywny stereotyp urzędów/urzędników
5. negatywny stereotyp biznesu
6. procedury/formalności w biznesie
7. lęk w podejmowaniu decyzji w kontaktach urząd-biznes

Tabela działań

Cel szczegółowy 4.1					
Efektywna i zróżnicowana współpraca pomiędzy dzielnicowymi kreatorami kultury.					
	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
4.1.1	koordynowanie i zapewnianie spójności kluczowych zadań planowanych przez dzielnicowe instytucje	instytucje kultury,	koordynator ds. kultury, wydział ds. kultury, instytucje kultury	na bieżąco	
4.1.2	inicjowanie, promowanie i realizowanie wspólnych działań	mieszkańcy	Urząd Dzielnicy, wydziały ds. kultury oraz promocji, DKDS, organizacje pozarządowe	na bieżąco	m.in. projekty partnerskie
4.1.3	inicjowanie partnerstwa dla konkretnych projektów	wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się kulturą	Urząd Dzielnicy, koordynator ds. kultury, wydział ds. kultury, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, indywidualni twórcy, placówki oświatowe	na bieżąco	koordynator powinien pełnić rolę inicjatora i osoby wspierającej, pomagającej w zawiązywaniu partnerstwa
4.1.4	spotkania realizatorów działań z zakresu kultury - podsumowujące i ewaluacyjne	instytucje i organizacje zajmujące się realizacją projektów z zakresu kultury na terenie dzielnicy	koordynator ds. kultury, Urząd Dzielnicy,	na bieżąco, ale nie rzadziej niż co pół roku	
4.1.5	organizowanie wydarzenia w konwencji „festiwalu porażek”, która pozwala dzielić się informacjami o nieudanych przedsięwzięciach i	osoby zajmujące się projektami z zakresu kultury	koordynator ds. kultury	2019 - 2020	może być jednym z elementów Forum Kultury lub jakiegoś spotkania/ seminarium

	ich przyczynach				
4.1.6	wspólny kalendarz działań/imprez – wyznaczenie wspólnych priorytetów (tematów najważniejszych w danym roku)	mieszkańcy	instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Urząd Dzielnicy, DKDS	w czerwcu oraz grudniu każdego roku, od czerwca 2018	spotkania przed ustaleniem budżetu instytucji
4.1.7	Wolska Jesień Kultury	mieszkańcy	koordynator ds. kultury, podmioty działające w obszarze kultury i rozrywki na terenie dzielnicy	IX-XI każdego roku	- wypracowanie nowej formuły i poszerzenie oferty, - zaproszenie do współpracy organizacji pozarządowych, twórców indywidualnych
4.1.8	powołanie Wolskiego Forum Kultury	realizatorzy działań z zakresu kultury w dzielnicy	Zarząd Dzielnicy	II kwartał 2018 r.	- opracowanie zasad działania, zasad powoływania, określenie kadencji i kompetencji - wstępną koncepcję przygotuje Zespół ds. PRK
4.1.9	stworzenie książki dobrych praktyk, zasad współpracy oraz ich promowanie	instytucje kultury, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, realizatorzy projektów z zakresu kultury	koordynator ds. kultury, wydział ds. kultury, DKDS	druga połowa 2018, uzupełniana na bieżąco	stworzenie podstrony na stronie www Urzędu Dzielnicy
Cel szczegółowy 4.2					
Zwiększanie udziału biznesu we wspieraniu kultury w dzielnicy.					
	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
4.2.1	współpraca biznesu i kultury: opracowanie certyfikatu, pakietu korzyści dla biznesu wspierającego kulturę	biznes	koordynator ds. kultury, Urząd Dzielnicy, wszystkie instytucje i organizacje chcące działać na rzecz kultury w dzielnicy	2018 - 2020	proponowane rozwiązanie - osoba w Urzędzie ułatwiająca kontakt z różnymi wydziałami jako oferta dla mecenasów kultury

4.2.2	stworzenie bazy firm i instytucji działających na Woli i zainteresowanych współpracą	instytucje kultury, Urząd Dzielnicy, organizacje pozarządowe	Urząd Dzielnicy, koordynator ds. kultury	druga połowa 2018	szkolenia dla urzędników i pracowników instytucji kultury
-------	--	--	--	-------------------	---

Wskaźniki

- liczba wspartych/ dofinansowanych przez biznes projektów/ programów/ imprez
- liczba wspólnych imprez/projektów/ programów
- suma udzielonego wsparcia na wspólne przedsięwzięcia.

Strategiczne kierunki rozwoju

- wykorzystanie potencjału wynikającego z różnorodności podmiotów oraz pomysłów, kreatywności i motywacji kadr kultury w dzielnicy
- wykorzystanie trendów i polityk miejskich promujących kooperacje oraz partnerstwa
- współpraca jako sposób na osłabianie lęków kulturowych związanych z innością, nowoczesnością, różnorodnością

WIZERUNEK WOLI

Diagnoza

Jak postrzegana jest Wola? Jak widzą ją mieszkańcy i mieszkanki? Do czego można ją porównać? Na takie pytania Zespół przygotowujący dokument starał się znaleźć odpowiedź.

Wola jest wielowymiarowa - ma wiele warstw, które wciąż można odkrywać, wiele wątków, o których można snuć opowieści, wiele kierunków, w których może podążać i wiele płaszczyzn, z których można ją oglądać. Może być przekupką z Kercelaka, proletariuszką czy wieśniaczką, by za chwilę ukazać oblicze wielkomiejskiej damy. Wola, podążająca za modą, w zmieniającej się sukience, bywała trendsetterką i prekursorką, ale skrywa też tragiczne tajemnice.

Budowanie tożsamości Woli powinno bazować na tym, co ją wyróżnia wśród innych dzielnic, w najlepszym tego słowa znaczeniu. Obecnie dla większości osób wizerunek Woli opiera się na martyrologii i robotniczych tradycjach. Brak w nim jasnych elementów, takich jak wolne elekcje, czyli fakt, że Wola jest kolebką demokracji. Nie wszyscy też zdają sobie sprawę, że Wola była dzielnicą przyciągającą ludzi wielu kultur i wielu wyznań. To na Woli, jeszcze pod zaborami, powstawały nowoczesne i nowatorskie osiedla mieszkaniowe dla ludzi pracy, które były wzorem dla innych krajów. To właśnie na Woli u progu XX wieku działał bardzo nowoczesny szpital dla dzieci o europejskiej renomie, gdzie kształciły się pierwsze w Polsce świeckie pielęgniarki.

Na współczesnych ulicach Woli pną się w górę biurowce ze szkła i stali, ale historia jest tu obecna niemal na każdym kroku. Należałoby ukazywać ją w atrakcyjny sposób, aby przy użyciu nowoczesnych metod i form działania budować wizerunek dzielnicy, z którą mieszkańcy będą chcieli się utożsamiać.

Tabela działań

Cel szczegółowy 5.1					
Budowanie tożsamości i wizerunku Woli w oparciu o to, co Wolę wyróżnia spośród innych dzielnic, przy wykorzystaniu atrakcyjnych oraz nowoczesnych form przekazu.					
	działanie	adresaci	realizatorzy	termin	uwagi/rekomendacje
5.1.1	stworzenie marki Woli	instytucje kultury, firmy, twórcy, miejsca spotkań (kawiarnie, klubokawiarnie, restauracje)	organizacje pozarządowe, Urząd Dzielnicy, wydziały ds. kultury oraz promocji)	od II kwartału 2018 r.	„certyfikat” lub inna forma, przyznawany raz w roku, po czym wygasa – można go odnawiać; wnioski składane są do końca stycznia każdego roku.
5.1.2	wdrożenie specjalnego programu nauczania historii Woli na szczeblu szkoły podstawowej, średniej i zawodowej.	dzieci i młodzież	placówki oświatowe (szczebel podstawowy, zawodowy i średni), także niepubliczne instytucje kultury, lokalne stowarzyszenia	od III kwartału 2018 r.	Instytucje kultury - WCK realizuje program w oparciu o Wolskie Regionalia, spacerowniki, MSI (gry miejskie, warsztaty, prelekcje, spacer tematyczne - np. szlakiem wolskich murali z wykorzystaniem kodów QR, aplikacji IOS, Android). Konkursy wiedzy, konkursy twórcze, quizy w mediach społecznościowych.
5.1.3	wyprawka nowego mieszkańca Woli	nowi mieszkańcy Woli (stali i czasowi), wszyscy mieszkańcy Warszawy	Urząd Dzielnicy, wydziały ds. kultury oraz promocji	II kwartału 2018 r.	informacja o wszystkich działających na terenie Woli instytucjach kultury, podmiotach działających w obszarze kultury, miejscach aktywności lokalnej itp. - w formie tradycyjnej, ale także do pobrania w formie aplikacji na iOS i Android, a także w formie kodu QR. Integracja z serwisami społecznościowymi. Wyprawka stanowić będzie część Lokalnej Informacji Turystycznej. Dostępność na dyspozytorach w Urzędzie, WCK,

					placówkach bibliotecznych, siedzibach organizacji pozarządowych itp. aplikacja do pobrania także na stronach WWW Urzędu Dzielnicy i WCK. Aktualizacja – m.in. raz w roku koordynowana przez koordynatora ds. kultury.
5.1.4	Wolski Informator Kulturalny	wszyscy mieszkańcy Warszawy	Urząd Dzielnicy, koordynator ds. kultury	2018 - 2020	Aktualizacja co najmniej raz w miesiącu (forma elektroniczna) i raz na pół roku - forma tradycyjna. Aplikacja powinna być dostępna w języku polskim i angielskim. Włączenie się do aplikacji: Warszawa 44' – Śladami Powstania Warszawskiego, Muzea Warszawy, Warszawska Mapa Turysty. Możliwość zapisania się na newslettera. Stworzenie aplikacji: Śladami Wolskich Murali, Wolskie Elekcje, Śladami rzezi Woli. Stworzenie sieci nowoczesnych zaprojektowanych, estetycznych nośników reklamy przeznaczonych wyłącznie do promowania wydarzeń kulturalnych na Woli.
5.1.5	Wolska Mapa Kultury	Wszyscy mieszkańcy Woli i Warszawy	Urząd Dzielnicy, wydziały ds. kultury oraz promocji, Koordynator ds. kultury, WCK, Biblioteka Publiczna	III-IV kwartał 2018r.	Mapa powinna być częścią wielojęzycznego serwisu informacyjnego o kulturze, zintegrowanego z serwisami społecznościowymi i interaktywnymi; mapo-przewodniki opisujące różne oblicza

					Woli dostępna na dworcach, lotniskach, w punktach informacji kulturalnej i turystycznej: Kulturalna Warszawa, WPEK, Mazowiecki Instytut Kultury, Urząd Dzielnicy Wola, Wolskie Centrum Kultury, Muzeum POLIN, Muzeum Powstania Warszawskiego. Także do pobrania w formie aplikacji mobilnej. Przykład: www.arguido.pl . Należy włączyć się w działania Kulturalnej Mapy Warszawy.
5.1.6	reaktywacja działań w konwencji Festiwalu Wola ART	mieszkańcy Woli i Warszawy	Urząd Dzielnicy, wydziały ds. kultury oraz promocji, organizacje pozarządowe	III - IV kwartał 2018 roku	stworzenie nowoczesnej, responsywnej strony WWW powiązanej z mediami społecznościowymi, nawiązanie nowych kontaktów sponsorskich.
5.1.7	reaktywacja Ekspozycji Dużych Rzeźb (Galeria Samochodowa)	mieszkańcy Warszawy, Woli, turyści	Urząd Dzielnicy wydziały ds. kultury oraz promocji,	IV kwartał 2018 roku	promocja Galerii Samochodowej, czyli rzeźb I Biennale Rzeźby w Metalu z 1968 r. na stronach Urzędu Dzielnicy
5.1.8	reaktywacja biennale z udziałem świata biznesu Woli i twórców – tworzenie nowych obiektów sztuki w przestrzeni miejskiej	mieszkańcy Warszawy, Woli, turyści	Urząd Dzielnicy, wydziały ds. kultury oraz promocji, lokalny biznes, ZDN	2019	- odwołanie do historycznego biennale przemysł – twórcy, - zapewnienie dobrej ekspozycji w przestrzeni miejskiej (ZDN) http://cargocollective.com/powojennymodernizm/I-Biennale-Rzezby-w-Metalu-w-Warszawie-1968-r

Wskaźniki

- liczba wydarzeń (spacery edukacyjne, gry miejskie, spotkania, happeningi, warsztaty, konkursy etc.) związanych z historią Woli
- liczba uczestników poszczególnych wydarzeń
- liczba projektów i programów o Woli
- liczba uczestników projektów i programów o Woli (dane statystyczne nie mogą się powtarzać w wydarzeniach)
- liczba wydanych informatorów
- liczba przyznanych certyfikatów

Strategiczne kierunki rozwoju

- przełamywanie stereotypów związanych z dzielnicą - Wola skostniała, robotnicza, martyrologiczna,
- wykorzystywanie tradycji demokratycznych np. wolne elekcje, ruch robotniczy, historyczna wielokulturowość
- łączenie nowego ze starym
- budowanie wizerunku jako sposobu zapobiegania odpływu mieszkańców do korzystania z oferty ościennych dzielnic i przyciąganie osób spoza dzielnicy

Wdrażanie i ewaluacja

Koordinator PRK Wola powołany przy wydziale właściwym ds. kultury Urzędu Dzielnicy

wdrażanie PRK Wola

instytucje kultury,
placówki edukacji
kulturalnej
organizacje pozarządowe,
grupy nieformalne
firmy
indywidualni twórcy
Urząd Dzielnicy
inne podmioty (np. OPS,
placówki oświatowe)

promocja i rzecznictwo PRK Wola

wszyscy realizatorzy PRK
Wola
Komisja Kultury Rady
Dzielnicy
Urząd Dzielnicy

monitorowanie

wydział właściwy ds.
kultury w Urzędzie
Dzielnicy
Zespół ds. wdrażania PRK
Wola
Komisja Kultury Rady
Dzielnicy

ewaluacja

Zespół ds. wdrażania PRK
Wola
wydział właściwy ds.
kultury w Urzędzie
Dzielnicy

aktualizacja PRK Wola

Zespół ds. wdrażania PRK
Wola
Wolskie FORUM Kultury
(przedstawiciele
realizatorów działających
w obszarze kultury)
Komisja Kultury Rady
Dzielnicy

Wdrażanie PRK Wola 2018 - 2020

Za wdrażanie PRK Wola odpowiadają w sposób solidarny wszyscy realizatorzy (instytucje kultury, placówki edukacji kulturalnej, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, firmy, indywidualni twórcy, Urząd Dzielnicy, inne podmioty np. OPS, placówki oświatowe). Z racji swojej szczególnej roli oraz zasobów, odpowiedzialność za tworzenie warunków umożliwiających realizację PRK Wola spoczywa na Urzędzie Dzielnicy i dzielnicowych instytucjach kultury i edukacji kulturalnej. W tabelach działań wskazani są realizatorzy, przy czym rekomendowane jest poszukiwanie różnych form i zakresów współpracy przy prowadzeniu działań.

Promocja i rzecznictwo 2018 – 2020

Celem promocji ma być zwiększenie zainteresowania i zaangażowania w realizację PRK Wola wszystkich potencjalnych realizatorów. Rzecznictwo powinno przede wszystkim służyć budowaniu przychylności władz i podmiotów, które mogą mieć wpływ na efektywność realizacji Planu m. in. poprzez przeznaczanie środków finansowych, zmiany proceduralne czy prawne. Za promocję PRK Wola odpowiadają wszyscy jego realizatorzy, natomiast kwestie rzecznicze leżą w szczególności po stronie Komisji Kultury przy Radzie Dzielnicy oraz Urzędu Dzielnicy.

Monitorowanie 2018 – 2020

Wydział właściwy ds. kultury w Urzędzie dzielnicy prowadzi bieżący monitoring realizacji PRK Wola. Wyniki monitoringu są przedstawiane i opiniowane na cyklicznych spotkaniach Zespołu ds. wdrażania PRK Wola. Zaopiniowany materiał jest raz do roku przedstawiany do zatwierdzenia Komisji Kultury Rady Dzielnicy.

Ewaluacja 2019 - 2020

Ewaluacja jest prowadzona w trybie on-going, raz do roku przez podmiot zewnętrzny dla wybranych wskaźników Planu. W roku 2018 zostaną przygotowane szczegółowe opisy wskaźników wraz ze źródłami weryfikacji i sposobem pomiaru. Do końca roku 2020 powinna zostać przeprowadzona zewnętrzna ewaluacja realizacji całego PRK Wola, na podstawie której będzie prowadzona aktualizacja PRK Wola na kolejne lata. Za przeprowadzenie ewaluacji odpowiada wydział właściwy ds. kultury w Urzędzie Dzielnicy. Zespół ds. wdrażania PRK Wola, na podstawie wniosków z monitoringu i ewaluacji, sporządza rekomendacje dotyczące dalszego procesu wdrażania.

Aktualizacja 2020

Na podstawie rekomendacji przygotowanych przez Zespół ds. wdrażania PRK Wola w oparciu o wyniki ewaluacji w 2020 roku ustalany zostaje szczegółowy proces aktualizacji Planu (na lata 2020 – 2030). W proces aktualizacji włączone zostaje Wolskie Forum Kultury w roli opiniującego – doradczej. Projekt aktualizacji zatwierdza Komisja Kultury Rady Dzielnicy.

Koordynacja 2018 - 2020

Wszystkie powyższe elementy realizacji Planu spaja koordynator ds. PRK Wola powołany przez Zarząd Dzielnicy.

Zespół ds. wdrażania PRK Wola

Jest to ciało społeczne o charakterze zespołu sterującego. W skład zespołu powinno wchodzić 5-7 osób reprezentujących kluczowych realizatorów Planu z różnych sektorów. Prace Zespołu prowadzi koordynator ds. PRK Wola. Członkowie Zespołu ze strony instytucjonalnej są wskazywani przez Zarząd Dzielnicy, osoby z sektora pozarządowego i biznesowego wskazywane są przez Wolskie Forum Kultury.

Wolskie Forum Kultury

Jest to ciało o charakterze rady społecznej, zrzeszające realizatorów PRK Wola i inne osoby wpływające na kulturalną rzeczywistość dzielnicy. Powołanie Forum może stanowić kontynuację procesu prac nad PRK Wola poprzez uwzględnienie osób uczestniczących w procesie jego tworzenia. Z założenia Forum powinno mieć charakter otwarty z określonymi zasadami funkcjonowania. Spotkania Forum nie powinny odbywać się częściej niż raz na kwartał.

Bibliografia

/do uzupełnienia/

Załączniki

Raport podsumowujący cykl spotkań konsultacyjnych „Kulturalne konsultacje” na Woli

Konsultacje kulturalne w wolskich gimnazjach